

Samarbeid og tolkningsfellesskap

En god vurderingspraksis bygger på god forståelse av læreplanen og regelverket, og innebærer samarbeid og felles forståelse.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 05.01.2016

Felles forståelse av vurderingsgrunnlaget

Se en kort film (film 2) om hvordan kompetansemålene kan forstås i sammenheng med hverandre og i lys av de andre delene av læreplanen for faget.

Kompetansemålene i læreplanen for fag er grunnlaget for vurdering av elevens og lærlingens kompetanse. Lærere og instruktører bruker sitt faglige skjønn når de vurderer, og det er viktig at dette skjønnen bygger på en felles forståelse av hvilken kompetanse de ser etter hos elevene og lærlingene. Dette krever drøftinger og diskusjoner mellom lærere/instruktører om hva elevene og lærlingene skal arbeide mot.

Les om arbeid med læreplan, mål, kjennetegn og kriterier

Faglig relevant underveisvurdering

Samarbeider du med dine kollegaer om å videreutvikle vurderingspraksis?

Samarbeid og felles drøftinger med andre lærere eller instruktører kan bidra til å videreutvikle egen vurderingspraksis og eget faglige vurderingsskjønn. Det kan blant annet innebære å reflektere over og diskutere hva som kjennetegner en vurderingspraksis som fremmer læring. Kolleger kan i fellesskap dele erfaringer, utforske egen praksis og ta i bruk forskning.

Dialog og samarbeid om vurdering kan foregå på ulike arenaer:

- med kollegaer på egen skole eller instruktører innenfor samme fagområde,
- med andre skoler eller lærebedrifter, og
- mellom lærer og elev eller instruktør og lærling

Underveisvurderingen skal bidra til at elevene og lærlingene øker kompetansen sin i fagene. For at alle skal få mulighet til å oppnå kompetansemålene, må opplæringen bygge på og lede fram mot disse målene.

Dette krever at lærere og instruktører har en god forståelse av hvor elevene skal og hva de bør gjøre for å komme dit. Selv om kompetansemålene er vurderingsgrunnlaget for vurdering, betyr ikke det at mål, kriterier og tilbakemeldinger elevene og lærlingene får i underveis i opplæringen skal være like. Elever og lærlinger lærer på ulike måter og i ulikt tempo, og alle skal få en opplæring som er tilpasset deres evner, forutsetninger og det de kan fra før. Derfor er det mer relevant å snakke om at underveisvurderingen skal være faglig relevant og læringsfremmende enn at den skal være lik for alle elever og lærlinger.

Faglig relevant og rettferdig sluttvurdering

Standpunkt karakterer, eksamens karakterer og resultat på fag- og svenneprøve er sluttvurderinger, og har betydning for elevens og lærlingens videre skolegang og arbeidsliv. Derfor er det viktig at sluttvurderinger er faglig relevante og så rettferdige som mulig. Det skal ikke ha noen betydning hvilken lærer, sensor eller prøvenemnd som fastsetter slutt karakteren, eller hvilken skole eleven har gått på. Derfor blir tolkningsfellesskap mellom lærere, sensorer og prøvenemndmedlemmer viktig når de fastsetter karakter til standpunkt, eksamen eller fag-/svenneprøve.

Den felles forståelsen handler om hva som kjennetegner de samlede kompetansemålene, hva som er tegn på at elevene har oppnådd kompetansen, og hvordan vi verdsetter den, for eksempel hva som skal til for å få en bestemt standpunkt karakter. [Om standpunkt vurdering](#)

Film om tolkningsfellesskap

Dette er en film som viser hvordan Kaupanger skole jobber systematisk for å forbedre vurderingspraksisen på skolen. I filmen forteller lærere og rektor hvorfor tolkningsfellesskap er viktig. [Se filmen her.](#)

Når det gjelder fagopplæring i bedrift, er det viktig at både prøvenemndmedlemmene seg imellom og bedrift og prøvenemnd har en relativt lik forståelse av innholdet i læreplaner. Dette gjelder både hva som kjennetegner kompetanse i faget og kjennetegn på måloppnåelse. Dette bidrar til å sikre sammenhengen mellom hva lærlingene får opplæring i og hva de blir prøvd i på fag- og svenneprøven.

Råd og tips

Det finnes ulike tilnærminger og verktøy som kan brukes for å skape tolkningsfellesskap om vurderingsarbeidet og for å videreutvikle egen vurderingspraksis:

Diskusjoner og dialog med utgangspunkt i læreplaner og regelverk er nødvendig for å oppnå et tolkningsfellesskap. Mange synes også at det er nyttig å diskutere begreper om vurdering for å utvikle et felles vurderingsspråk. Felles vurderingsspråk kan gjøre det enklere å utvikle en felles tilnærming til vurderingsarbeidet.

Diskusjoner og samtaler med utgangspunkt i reelle besvarelser og/eller utført arbeid, kjennetegn på måloppnåelse, kriterier etc. kan også være nyttig for å utvikle tolkningsfellesskap om vurdering. Eksemplene under kan brukes i slike felles drøftinger om vurderingspraksis.

Nasjonale, veiledende kjennetegn på måloppnåelse kan brukes til støtte for standpunkt etter 10. trinn

Tidligere gitte eksamensoppgaver, eksamensveiledninger, eksamensbesvarelser med begrunnelse for karakter og om det å være sensor

Nasjonale prøver, kartleggingsprøver, andre prøver og veiledningsmaterieell til hvordan følge opp elevene i etterkant av prøvene

Eksempler på refleksjoner og diskusjoner for å utvikle tolkningsfellesskap og videreutvikle skolens eller lærebedriftens vurderingspraksis

- Hva mener vi med begrepene vi bruker?
- Hvordan begrunner vi våre planer, metoder, organisering, etc.?
- Med utgangspunkt i læreplanen; Har du og dine kollegaer samme forståelse av den kompetansen elevene eller lærlingene skal utvikle i faget?
- I skole: Har du og dine kollegaer samme forståelse for hva som kjennetegner måloppnåelse? Hva kjennetegner kompetansen til en elev med karakteren 2 i standpunkt og karakteren 5?
- I fagopplæringen: Har du og dine kollegaer samme forståelse for hva som kjennetegner måloppnåelse? Hva kjennetegner kompetansen for å få «bestått» i forhold til «bestått meget bra»?
- Diskuter med kollegaer og elever/lærlinger med utgangspunkt i konkrete elev- og lærlingearbeider:
 - ◊ Hvordan vurderer du kvaliteten på arbeidet/prestasjonen ut fra de målene dere jobber med og vurderingskriteriene/kjennetegn på måloppnåelse dere er blitt enige om?
 - ◊ Hva er en god tilbakemelding til elever og lærlinger? Synes elever og lærlinger at tilbakemeldingene motiverer og hjelper dem til å bli bedre?
 - ◊ Hvordan kunne dere involvert elever/lærlinger bedre i denne spesifikke oppgaven?

- Diskuter hvordan en halvårsvurdering kan gjennomføres og hva den bør inneholde
- Diskuter progresjon i faget/utvikling av kompetanse i faget og hva som f.eks. forventes til halvårsvurderingen
- Diskuter hva en god beskrivende informasjon om hva elevene eller lærlingene mestrer i faget må inneholde.